

- проблеми та прогнози на порозі XXI ст.: праці У Міжнар. наук.-практ. конф., 22-25 черв. 1997 р. Т. 1. – К.-Чернівці, 1997.
6. Зрушення до ринкової економіки. Реформи в Україні: погляд зсередини / [Байройтер У., Вайсенбургер У., Вахненко Т. та ін.]; за ред. Л.Гоффманна. – К., 1997.
 7. Юрій М.Т. Етно-конфесійний розподіл праці та український господарчий менталітет / Юрій М.Т. – К., 1997.
 8. Кримський С.Б. Запити філософських смислів / Кримський С.Б. – К., 2003.

Бондаренко О.В. Соціально-економічний культурний процес в Україні: національне измерение
Общественные реалии современной Украины обусловлены особенностями украинской экономической культуры, которая характеризуется специфической системой ценностей, с их проявлением в национальном менталитете, экономическом сознании, социальной психологии, функционировании социально-экономического пространства. Культурно-исторические формообразования национальной культуры Украины непосредственно или как-то иначе проявляются и отображаются в любых сферах экономической жизни. Особенностью украинской экономической ментальности является то, что она исторически и культурно развивалась как результат разнообразных по сути и проявлениям национальных архетипов.

Ключевые слова: национальная ментальность, национальная экономическая ментальность, социально-экономическое пространство, экономическое сознание, экономическая активность человека, национальное измерение культурного процесса, ментальные факторы.

Bondarenko O.V. Socio-economic cultural process of Ukraine: national measurements

Social realities of modern Ukraine are conditioned by the features of the Ukrainian economical culture, that has its specific systems values, displayed in national mentality, economical consciousness, social psychology, of socio-economical space functioning. Cultural and historical form-buildings of national culture of Ukraine directly or indirectly, they are reflected and become apparent, in all the spheres of economic life. Peculiar property of Ukrainian mentality is its historical and cultural development as a consequence of national archetypes' existence, that is different, many-sided in essence and demonstration.

Key words: national mentality, national economical mentality, socio- economical space, economical consciousness, economic of person's activity, national measurements cultural process, mental factors.

УДК 94:327.39:342.1(=161.2)

Г. П. Макушинська

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ В КОНТЕКСТІ
ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЕТНІЧНИХ ВІДНОСИН**

Статтю присвячено соціально-філософському осмисленню етнонаціональних питань в Україні. Виявлені властиві українській народній свідомості потужні загальнолюдські домінанти. Запропоновано вирішення проблеми духовної єдності українського народу через проведення державної політики, спрямованої на народне самопізнання, цілісність його духовності і суспільного буття.

Ключові слова: духовна єдність, мудрість, народна мудрість, національний характер, свідомість, громадська думка, традиції, вірування, просвітництво, громадсько-політична діяльність.

Актуальність означеної теми дослідження базується на реаліях сучасності. На 18-му році державної незалежності ми є свідками загострення різних внутрішніх і зовнішніх протиріч з приводу реалізації багатьох аспектів державної устрою України, її внутрішньої і зовнішньої політики. Промовистими прикладами цього є численні як внутрішні проблеми (явна виражена криза системи влади в Україні, заклики до федеративного устрою держави, поділу, відокремлення певних територій, перманентні зміни до Конституції тощо), так і зовнішні загрози (активно пропаговані проекти розбудови «руського православного етноса» із залученням етнічних росіян, що проживають в Україні, формування «нової слов'янської цивілізації» «Росія, Україна Білорусь – Свята Русь», переформатування глобального світоустрою, його фінансової структури на тлі світової економічної кризи і т.п.). Зважаючи на це, проблема формування молодого української нації вимагає докладного системного аналізу з метою вироблення змістовної, органічної, сталої і перспективної концептуальної моделі як основи для певної стратегії її розвитку на майбутнє.

Питання розбудови української державності, формування української нації, вироблення національної ідеї, визначення детермінант оптимізації етнонаціональної ідентичності і т.п. розробляються науковою думкою тривалий час, маємо численні дослідження, серед яких зустрічаємо, справді вагомі теоретичні здобутки, наприклад, праці таких вітчизняних (в тому числі і запорізьких) вчених, як Бичко І. [1], Воловик В. [2], Воронкова В. [3], Дедков М. [4], Додонов Р. [5], Дубінін В. [6], Жадько В. [7,8], Катаев С. [9], Картунов О. [10], Котигоренко В. [11], Римаренко Ю. [12], Турченко Ф. [13] та ін. Дисертаційні дослідження 2009 р.: Мельник В.В. «Етнонаціональне буття людини в умовах культурної глобалізації: філософсько-антропологічний аналіз» [14], Нестеренко Г.О. «Самовідтворення української політичної нації: принципи та механізми» [15] та ін. Серед сучасних російських дослідників привертають увагу дослідження Аклаєва А. [16], Козлова В. [17], Кортєєвої В. [18] та ін. Майже культовими вважаються праці Тишкова В. [19], Тощенка Ж. [20], які заперечують примордіальні підходи до визначення характеру поняття «етнос» і вважають його

«продуктом», що моделюється політичними силами для досягнення певних цілей. Серед англомовних авторів варто назвати Brubaker R. [21], Esmen V.[22], Lake D., Rothschild D. [23] та ін. Запропоновані конструктивні висновки і рекомендації вчених в більшості залишаються поза увагою суб'єктів політичної влади, а ті окремі положення, що реалізовується, часто базуються на теоріях формування сучасної нації в контексті загальносвітової суспільно-політичної думки, без урахування етнонаціональної специфіки України і розмаїття різних її регіонів, особливо сходу і півдня. Вважаємо, що концептуальна модель формування і розвитку сучасної української нації повинна розроблятися з урахуванням необхідності гармонійного співіснування та повноцінного розвитку представників всіх етнонаціональних утворень. В межах даної роботи спробуємо довести, що для реалізації даної проблеми в українській нації є потужні духовні потенції, яким слід надати можливості для реалізації через політику просвітництва на рівні пізнавального індивідуального і національного способу життя.

На сьогодні у філософсько-політичній думці виокремилися три концептуальні моделі: територіальна, етнічна й етнотериторіальна [24, с.233-242]. Стисло схарактеризуємо їх зміст. Територіальна концепція передбачає формування нації за територіально-громадянським принципом, ігноруючи пріоритетність українського етносу, передбачає двомовність, федеративний устрій, залишає поза увагою національно-державну українську символіку. Етнічна концепція базується на визнанні української нації як єдиного суб'єкту державотворення, юридичному закріпленні пріоритетів корінного народу порівняно з національними меншинами, наданні українського громадянства всім українцям, незалежно від місця їх проживання; представники національних меншин отримують громадянство за умови знання мови і поваги до законів, запереченні ідеологічного плюралізму і конституційного визнання державної ідеології, прирівняння статусу Криму до області і т.д.

Етнотериторіальна модель передбачає можливість формування української нації за територіально-громадянським і етнічним принципами. Членами (представниками) української нації є як корінні українці, так і представники національних меншин, котрі є громадянами України, консолідовані навколо національної ідеї в її реформованих і збалансованих політико-державному, економічному та етнокультурному аспектах.

В Україні розпочато процес формування сучасної української нації на основі етнотериторіальної моделі, яка, на наше переконання, дійсно є найоптимальнішою, але, як зазначалося вище, виклики і загрози активізуються, певні потужні політичні сили у своїх передвибірних програмах наполягають на зміні концептуальної моделі, що говорить про те, що цей вибір є ще не остаточним, і такий стан справ становить реальну загрозу незалежності і державності України.

Найбільшою перешкодою у процесі вибору і реалізації концептуальної моделі формування поважної сучасної української нації з урахуванням регіонального етнічного розмаїття та необхідності збереження і підтримки гармонії етнонаціональних відносин є інерційна дія потужних ідеологічних стереотипів штучного і одностороннього пролетарсько-соціалістичного інтернаціоналізму масової свідомості. Мова йде про те, що тривалий час фактично нехтувались, або виявлялись дозовано національні почуття в тій нашій колишній спільній країні, яка налічувала понад двохсот народно-етнічних соціально-духовних утворень і, які, до того ж, перебували на різних щаблях етнокультурного розвитку. Не варто доводити в даній роботі, що над усіма начебто рівноправними народами був один народ – провідник, чия духовність визнавалася вищою, розвиненішою, класичною, зразковою, а головне, спроможною об'єднати, повести всіх і висловити прагнення головним і одним «великим і могучим...языком», який, до речі, саме через таку політику зазнав свою чергу не завжди позитивних (суржикових) змін. Зважаючи на це, слід зазначити, що та увага, яку тисячоліття свідомі українці приділяють вшануванню власної мови, її збереженню, наданню їй ключового значення в процесі державотворення потребує дослідження відомої біблійної притчі про Вавилонську вежу [7, с.45]. Її принципова суть у тому, що для Бога як найвищого Розуму «одна мова і одна говірка» зовсім не те ж саме, що й для людей зі звичною чуттєвою свідомістю. У першому випадку мова і говір – це мовлення взагалі, як фізичний процес, електромагнітне силове поле, за допомогою якого люди спілкуються між собою. Це мова самої природи, у другому - це мова спілкування людей, яку вони отримують від народження в певному природному й суспільному середовищі.

Так ось, люди (народи), не бачачи інших людей (народів), завжди схильні думати, що мова одна і єдина для всіх, спроможна існувати всюди і назавжди без природних і закономірних змін. Для розумної свідомості втілення такого хибного, проте досить живучого уявлення, означає смерть духу. Адже розум творить не одне, а єдине в своїй різноманітності. Нащадки Ноя, не будучи розумними, не зрозуміли суті і значення Божої настанови жити «за племенами своїми, за мовами своїми, в землях своїх, в народах своїх» [25, Буття,10:31]. Тому увічнити щось одне нереально - воно не може мати ім'я до розселення людей «за родословною їх» як це бажали здійснити, а лише після. Єдине як одне існує до вигнання людей з раю. На шляху пізнання єдине як єдність вже постає як мета, - тут вже відмінність стала умовою існування людей і умовою їх життя як суб'єктів власної долі. Саме її і впорскує Господь у однорідне, але не життєве середовище, даючи цим імпульс до життя в режимі різноманітності, обов'язковим результатом якого може стати небесна висота народного духу, визначена іменами мови народів і племен на теренах їхніх.

Якраз мовна і культурна різноманітність народів підштовхує їх до підняття рівня взаємовідносин між собою на щабель пошуку основ взаєморозуміння, основ розуму, спільного всім учасникам мовного спілкування. З'являється відчуття того, що дух животворний і є дух взаєморозуміння як у межах одного народу, так і в процесі міжнародних взаємин. У першому випадку власна рідна мова починає творити через пошук у ній самій того духу, який приховується за звичним фонетичним звучанням; у другому – зберігаючи свою мову, починають свідомо вивчати інші мови як духовну магію і енергетичний фетиш, що підсилюють

загальний дух життя. Вивчення рідної мови народжує мистецтво її структурування: виявляється, що ті ж самі слова, але мелодично й поетично оформлені, надихають на зовсім невідомі зв'язки; ті ж слова, але як поняття, принципи, закони, категорії – дають науку філософію. Сполучення слів власної мови з іншомовними дає можливість більш широко і глибоко осягнути і збагнути сутність світобуття. І, врешті-решт, прийти до одного розуму як єдиної основи світобудови, не будуючи при цьому чогось такого, що б її руйнувало. Це й означає прихід до Розуму як Духу, до Бога як Творця світу, але вже без будь-яких антропоморфізмів. Зруйнування вежі і міста і є творення Вавилону як центру життя. Різні мови (культури) – це єдиний дух життя. На жаль, не завжди це розуміють живі “раби німі”, які, як і легендарні біблійські нащадки Ноя, хочуть дати ім'я чомусь одному, але в них нічого доброго і достойного впродовж тривалої історії не виходить. Немає духу на звершення, бо немає розуміння світо-і людинотворчого статусу рідної мови як основи і початку сходження до багатства різноманітного. Але якщо Господь обіцяв багато тисячоліть тому не проклинати більше “землю за людину, тому що помисли серця людського – зло від юності її” [25, Буття8:21], то нині вже час закликати людей до духовної дорослості. Цілком зрозуміло, що концептуальна модель формування сучасної української нації в контексті реалізації державної політики з гармонізації етнічних відносин повинна базуватися на національній гордості, гідності, в якій родовим поняттям має бути політико-правове визначення нації, а видовим мають бути всі культурні чинники, які ідентифікують розмаїття етнонаціональних суб'єктів, що свідомо обирають для себе обов'язок бути в стані само ідентифікації через вид і видову специфічність.

В правовому суспільстві (до якого слід прямувати сучасній Україні, залучаючи константи народної мудрості) різні етнонаціональні меншини повинні мати реальні можливості для рівноправного цілеспрямованого розвитку у всіх соціально-духовних спрямуваннях. Прикладом для усіх може бути найпотужніша російська, так би мовити, діаспора в Україні. По-перше, вона свідомо ідентифікує себе з духом російської культури, по-друге, не бажає визнавати за собою статус національної меншини. І, що головне, не ставить під сумнів свою політичну приналежність до української держави, за винятком певних екстремістських проявів, що особливо активізуються під час виборів. Важливим чинником змістовного наповнення концептуальної моделі формування сучасної української нації слід вважати необхідність самокритики як складової сильної нації і не змішування самокритики із самоприниженням, часто притаманним українцям. Критичний умонастрій не принижує, а вивіщує на належний рівень пізнавального способу буття, який робить людину людиною, а націю нацією не через просту констатацію даного факту, а через зусилля власного розуму.

Сучасна Україна в своїй внутрішній і зовнішній політиці коливається між одновекторністю і багатовекторністю, пошуком певних стратегічних партнерів, яких виявляється то досить багато, то – жодного. Вважаємо, що перш за все, треба мати довіру «у своїй хаті», серед свого народу, а вже потім діяти у міжнародних зносинах у якості суб'єкта довіри, суб'єкта, якому можна довіряти. Про це, звичайно, багато вже сказано, але справа не рухається, не зважаючи на зміну президентів, урядів та коаліцій. На нашу думку, політики повинні дослухатися до філософів, які наполягають на тому, що вихід треба шукати у загально цивілізаційній тенденції визнання самоцінності кожного індивіда, його права на індивідуалізацію. Вона видається підозрілою лише в тоталітарній (комуністичній) психології та ідеології. Індивідуальність повинна нормально функціонувати в напрямку духовної соціалізації сумісного життя представників різних етносів і націй, яке стає суспільним у політико-правових визначеннях. Розуміємо, що реабілітація вільної у духовних визначеннях індивідуальності автоматично не вирішує проблеми довіри між людьми, але з цього потрібно починати, тому що недовіра іде як раз від того, що необхідно постійно узгоджувати індивідуальні вчинки з кимось визначеними загальними правилами, законами, не даними в безпосередньому життєвому досвіді кожного індивіда. Дух соціалізації йде від конкретної, індивідуалістично визначеної, завдяки своїй хоча б мінімальній неповторності (в тому числі і національній), яка, власне, і спрямовує до суспільного способу організації життя.

У високоінтелектуальної людини (що обрала пізнавальний спосіб життя) багато друзів не може бути: вона індивідуалізує себе з соціумом загального. Для пересічної людини – кожна інша є певним відкриттям, певним центром тяжіння. Вона довіряє багатьом, бо в них багато чого її вражає своєю несхожістю з нею самою. І це нормально, бо зберігає само- і світо пізнавальний стан її свідомості на емпірично-сенсуалістичному рівні. Зважаючи на це, потрібно публічно і відверто засобами масової інформації здійснювати своєрідне відродження довіри до індивідуальності з її національною самобутністю, ґрунтуючись на нормах конституційного права, які унормовують і конституують індивідуальність засобом ключових визначень «кожен» і «ніхто».

Майже усьому світові відоме українське почуття пісенно-поетичного патріотизму, мелодика якого зачаровує навіть затятих шовіністів і змушує космополітизованих українців, а також представників інших етносів і націй, попри незнання мови, традицій, відсутність спільної історичної пам'яті і т.п. ідентифікувати себе з українством, пишатись своєю причетністю до нього, не тільки підтримувати незалежність української держави і брати активну участь у розбудові її політико-правових інститутів. Поступово така логіка оволодіває українським суспільством, незважаючи на внутрішні і зовнішні провокації, а до побудови української державності, політичної нації, полі етнічної культури, української форми цивілізаційного поступу долучається все більша кількість суб'єктів історичної дії. Показовим підтвердженням цього слугує досвід проведення значної кількості реальних заходів у Запорізькій області, в якій мешкають представники 110 етнонаціональних меншин. Наприклад, традиційні етнофестивалі «Єдина родина», «Ми – українські», семінари, круглі столи, засідання філософського, політичних клубів, науково-практичні конференції з питань

толерантності міжетнічних, міжрелігійних відносин за участю вчених, представників державної влади та національно-культурних товариств.

З іншого боку, пісенно-поетичний патріотизм і сердечно-чуттєва, а не раціональна складова світопізнавальної свідомості є однією з причин безелітарності, вірніше еліта є, але вона не визначається в такій якості, а народні рухи часто очолюють технологічно створені провідники, до влади потрапляють люди випадкові, байдужі, а, часто навіть вороже налаштовані до проблеми розбудови сильної правової держави і формування сучасної української нації.

Народ повинен розуміти, що провина за це лежить і на ньому також, українська нація в новій моделі свого розвитку повинна усвідомити і перейти нову формулу пошуку відповідального за всі її негаразди: з патерналістського питання «Хто винен?» і риторично-безособового «Що робити?» на європейські запити, поставлені І.Кантом «Що я можу знати? Що я повинен робити? На що я можу сподіватись?» [Див.26]. Ці запитання належать вже не натовпу або невизначеній масі, а нації-індивіду (представникам всіх етносів і націй), суб'єкту творення громадянського суспільства, в якому правова рівність і гідність знімають дилеми: еліта – натовп (маса), корінна нація – національні меншини, утверджуючи гуманістично-цивілізаційний тип суспільства. В такому суспільстві життя є наслідком втілення в практику міжлюдських взаємин розумного, морального, справедливого, долається ганебне і принизливе почуття заздрості, а з'являється повага до кращих, тобто мудрих. Ці завдання, звичайно, складні, зважаючи на консерватизм традиційного для будь-якого народу емпірично-сенсуалістичного світосприйняття і світорозуміння, які проявляються у підозрілому ставленні до новаторства.

З іншого боку, відкритість «всім вітрам» громадської думки робить її нервовою, нетерплячою, непрогнозованою. Вона сподівається на чудо швидких рішень, я такі рішення можливі за умови її активності в еволюційному поступі. Основою такого поступу є цивілізоване право, закони ринкової економіки, публічної демократії, закони громадянського, а не патерналістського суспільства. Доки сучасна українська нація не позбудеться селянського консерватизму (в не найкращому його змісті), еkleктичності псевдоінтернаціоналістичних уявлень минулого, правового невігластва, безсуб'єктності в політичній та економічній сферах, або словесно-афористичного сурогату суб'єктності суспільство буде агонізувати, а народ, гідний продуктивного існування і радості від життя – виживати. Переконані, що загалом кожна людина в Україні як представник певної нації має зрозуміти смисл свого духовного життя (чим вона і відрізняється від тварини), а людство в цілому повинне не тільки екстенсивно прогресувати в глобальних вимірах і контекстах. Прогрес вже неодноразово ставив людство перед вибором, перед бар'єром, який не можна порушувати, за яким чекає людство самознищення (розщеплення атома, екологічна криза, генна інженерія, штучний розум, комп'ютера, позбавлений духу і т.д.). Як глобалізація, так і інші новітні проекти цивілізаційного масштабу, спрямовані на нівелювання етнопонаціональної самобутності, є загрозою духовного самознищення людства. Вважаємо, що завдяки політиці просвітництва, вільним громадським засобам масової інформації, а, можливо, дійсно підсвідомо кожна людина XXI століття має осмислити історію свого національно-духовного існування, зробити вибір подальшого свого шляху, і, нарешті, саме через унікальне неповторне індивідуально-національне дійти до «чуття вічного», Єдиного Блага.

Джерела та література

1. Бичко І.В. Український характер: персоналістський підхід // Філософсько-антропологічні читання. – Вип II. – К., 1996.
2. Воловик В.І. Ідеологія державотворення і основні фактори її розвитку // Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці – Запоріжжя, 2001. – Вип.7.
3. Воронкова В.Г. Нація і держава: політологічний аналіз // Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці. – 2001. – Вип. 7.
4. Дедков М.В. Дослідження етнокультурних процесів на Півдні України – провідний напрямок наукової роботи кафедри українознавства ЗНТУ (до 10-річчя утворення кафедри) / Державна етнопонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України. Збірник праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції 2-3 жовтня 2003 року/ Ред.кол.: Котигоренко В.О. (співголова), Дедков М.В. (співголова) Деркач Н.В. (співголова) та ін. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь, 2003.
5. Додонов Р.О. Ментальні основи ідеології державотворення // Ідеологія державотворення і суспільствознавча наука. тези доповідей на Всеукр. наук.-теоретич. конференції, присв. 10-річчю незалежності України. – Запоріжжя, 2001. Гелей С.Д., Рутар С.М. Плітологія. – 7-ме вид., переробі доп. – К., 2008.
6. Дубінін В. Щодо пріоритетів в етнічній структурі сучасного українського суспільства / Державна етнопонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України. Збірник праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції 2-3 жовтня 2003 року/ Ред.кол.: Котигоренко В.О. (співголова), Дедков М.В. (співголова) Деркач Н.В. (співголова) та ін. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь, 2003.
7. Жадько В.А. Світоглядні основи морально-етичної свідомості, Запоріжжя, 1997.
8. Жадько Ю., Жадько В. Мова як поліфункціональне духовне явище.– Запоріжжя, 1998.
9. Політика європейської інтеграції: Навчальний посібник / Воронкова В.К., Кіндратець О.М., Жадько В.А., Катаєв С.Л. та ін. / Під ред.д.філос.н., проф. Воронкової – К., 2007.
10. Картунов О.В. Західні етнопонаціональні та етнополітичні концепції: теоретико-методологічний аналіз: Автореф. дис. д-ра політ. наук. – К., 1996.
11. Котигоренко В. Формування сучасного українського законодавства у сфері етнопонаціональних відносин: єдність і протилежності концептуальних засад // Наукові записки Інституту політичних і етнопонаціональних досліджень НАН України. – К., 2002. – Випуск 21.
12. Основи етнодержавознавства. Підручник / За ред. Ю.І. Римаренка. – К., 1997.

13. Турченко Ф.Г. Особливості етнонаціональних змін у південноукраїнському регіоні в 1914 – 1917 рр. // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України. Збірник праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції 2-3 жовтня 2003 року / Ред.кол.: Котигоренко В.О. (співголова), Дедков М.В. (співголова) Деркач Н.В. (співголова) та ін.— Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь, 2003.
14. Мельник В.В. Етнонаціональне буття людини в умовах культурної глобалізації: філософсько-антропологічний аналіз. Автореф. дис. наук. ступеня канд. філософ. наук. – К., 2006.
15. Нестеренко Г.О. Українська політична нація: самоорганізаційні засади становлення: [монографія] / Г.О.Нестеренко. – К., 2007.
16. Аклаев А.Р. Этнополитическая конфликтология. – М., 2005.
17. Козлов В. И. Этнос. Нация. Национализм. – М., 2002.
18. Кортеева В.В. Экономические интересы и национализм. – М., 2000.
19. Тишков В.А. Реквием по этносу. – М., 2003.
20. Тощенко Ж.Т. Этнокрафия: История и современность (социологические очерки). – М., 2003.
21. Brubacker R. Nationalism Reframed: National Question in the New Europe . Cambridge: Cambridge University Pres. 1996.
22. Esman V. Ethnic Conflict in the Western Word. Ithaca. N. V. Connell University Pres, 1997.
23. Lake D., Rothscild D. (edc). The International spread of Ethnic Conflict: Fiar, Diffusion and Escalation. Princeton, N.J.: Princeton University Pres. 1998.
24. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч. посіб. – 7-ме вид., перероб. і доп. – К., 2008.
25. Біблія.
26. Кант И. Основы метафизики нравственности. – М., 1999.

Макушинская А.П. Модель формирования современной украинской нации в контексте государственной политики гармонизации этнических отношений

Статья посвящена социально-философскому осмыслению этнонациональных вопросов в Украине. Выявлены присущие украинскому народному сознанию мощные общечеловеческие доминанты. Предложено решение проблемы духовного единства украинского народа путем проведения государственной политики, направленной на народное самопознание, целостность его духовности и общественной жизни.

Ключевые слова: духовное единство, мудрость, народная мудрость, национальный характер, сознание, общественное мнение, традиции, верования, просвещение, общественно-политическая деятельность.

Makushinska G. P. The model of forming modern Ukrainian nation in a context of public policy in harmonization of ethnic relations

The article are dedicated to social and philosophical understanding of ethnic and national questions in Ukraine. Powerful and common to all mankind dominants that are peculiared to Ukrainian national consciousness were revealed. The solving of problem of mental unity of Ukrainian people through the carrying of public policy, that are detached to national self-knowledge, integrity of it's spirituality and social existence were offered.

Key words: mental unity, wisdom, folk wisdom, national character, consciousness, public opinion, traditions, belief, enlightenment, social and political activity.

УДК 94:316.7-055(477)

Ю. Ю. Сугрובה

ПЕРЕВАГИ МОЛОДІ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

У статті аналізуються соціальні характеристики суб'єкта молодіжної культури сучасного українського суспільства. В ієрархії потреб даного суб'єкта відзначається домінування вітальних цінностей. Особливу увагу приділено питанню відродження національних традицій української культури. Обґрунтовується, що завдання культурно-національного виховання молоді вимагає розгляду на рівні державних пріоритетів.

Ключові слова: молодіжна культура, соціальні цінності, переваги молоді.

Корінні соціально-економічні й соціально-політичні зміни, що відбуваються в Україні зараз, впливають і на сферу духовного життя, породжуючи такі масштабні й небезпечні явища, як «ціннісний розлом», розпад суспільства на окремі соціальні простори, утрата самоідентичності та конфлікт поколінь.

В цих умовах критично важливою стає здатність суспільства до забезпечення самозбереження, саморозвитку та системної цілісності. Унікальний потенціал для рішення даної задачі має такий багатоплановий, комплексний і неоднозначний феномен, як культура, яка формує світогляд особистості, її ціннісні орієнтації, погляди, установки і транслюючі від покоління до покоління знання, ідеї, традиції, емоційно-художні образи і т.п.

Стан культурного середовища сьогодні вкрай суперечливий. З одного боку, безсумнівні прояви культурної кризи, яка особливо притаманна молоді. Можна об'єктивно констатувати деформацію процесу спадкоємності національно - культурних традицій, культурну стагнацію і навіть певний культурний регрес. Молодь виявилася менш захищеною в культурному відношенні категорією населення і значною мірою потрапила у своєрідний духовний вакуум, який заповнюється різними впливами, що руйнують традиційні цінності української національної культури. Основним джерелом згаданих явищ є так звана «масова